

KODS

V L L

1. DAĻA

1. uzdevums (8 punkti).

Veido iederīgu vārdformu no piedāvātajiem vārdiem!

Jānis Jaunsudrabiņš apgalvojis, ka latviešu valoda – tā ir kogle, tas ir instruments, ko (0) <u>vajadzētu</u> spēlēt godprātīgi, jo bez valodas mēs izšķīdīsim plašajā pasaulē.	0) vajadzēt
Ja valoda tiek aktīvi lietota, tā (1) _____ un mainās.	1) paplašināties
Apstākļa vārda <i>kad</i> lietošana saikļa <i>ka</i> vietā ir aplamība, ar kuru katram (2) _____ patstāvīgi.	2) cīnīties
Valodas interesentiem tiek atgādināts, ka laiku pa laikam jāsameklē latviešu valodas (3) _____, kurā var noskaidrot vārdu nozīmi un pareizrakstību.	3) vārdnīca
Ja cilvēks (4) _____ vārda nozīmi, tad padomu var meklēt latviešu valodas skaidrojošajā vārdnīcā.	4) nezināt
Par inteliģenci liecina bagāts vārdu krājums, tomēr vairums (5) _____ iztieks ar apmēram 5 000 vārdu.	5) cilvēks
Citu valodu apgūvē (6) _____ ir lielo valodu pārstāvji.	6) <i>viss</i> un <i>slinks</i>
Ja vēlaties apgūt kādu valodu, (7) _____ zinātkāri!	7) kļūt
Vai jūs (8) _____ Vairas Viķes-Freibergas sacīto: „Valoda ir ceļš uz citu kultūru iepazīšanu, kultūras un sapratnes ceļš, un spēja izprast citas kultūras, zināt valodas ir mūsdienu eiropieša identitātes galvenais saturs.”	8) atcerēties

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

(Pēc interneta materiāliem)

2. uzdevums (16 punkti).**Izlasi teikumus! Liec trūkstošās pieturzīmes!**

1. Raiņa „Pūt, vējiņi!” ko Nacionālajā teātrī iestudējis Elmārs Seņkovs sākas ar prologu, kuru lasa aktieri Ģirts Jakovļevs un Esmeralda Ermale.
2. Ar šādu un līdzīgiem paņēmieniem galvenokārt uzsver, ka uzvedums ir spēle nevis īstenība.
3. Arī precību rituāls ir spēle kas atveidota lugā un pamazām vēršas īstenībā, turklāt – baisā.
4. Režisors atsevišķa aktiera vēsturi attiecina uz visu teātra vēsturi, traktēdams to kā nepārtrauktu procesu, jo arī dzīvība reiz iesākusies vairs nebeidzas.
5. Izmantojot Imanta Kalniņa brīnišķīgo mūziku, ko komponists savulaik sacerējis Gunāra Pieša filmai, izrādē šķiet bija iecerēts sasaistīt pagātņi un tagadni.
6. Kad atveras priekšskars, ieraugām patiesi varenu, Latvijas teātrī nekad nebijušu, elpu aizraujošu skatu 130 cilvēku lielu kori uz pakāpieniem, kas izkārtoti pa visu skatuvi.
7. Radošais tandēms scenogrāfe Monika Pormale un režisors Elmārs Seņkovs intervijās ļauj saprast, ka izrādē koris funkcionē gan kā antīkais, gan kā latviešu Dziesmu svētku koris.
8. Pretstatā citiem iestudējumiem ar kuru piedalīšanos tas tomēr uztverams kā latviešu Dziesmu svētku koris, kas iemieso tautas vitalitāti radošumu mūžīgumu.
9. Nacionālā teātra izrādē koris ir relatīvi pasīvs – tas ir nevis notikumu ietekmētājs, bet gan vērotājs, protams, arī šajā izrādē aktuāls ir tradīcijas un morālā novatorisma pretstats kas aktuāls jau Raiņa lugai un ko izrādē ar zīmēm akcentē režisors.
10. Kādā no ainām koristi pagriež pret zāli spogulīšus, liekot mums zālē sēdošajiem tajos ieraudzīt sevi.
11. Kaut arī koris kustas relatīvi maz, tā dalībnieki mērķtiecīgi un saskaņoti pārvietojoties paspilgtina izrādi.
12. Jāpiebilst režisora viedoklis par Raiņa lugas tēliem nav kategorisks, tradicionāls, vienkāršots, tas liek iedziļināties izrādē.
13. Kopējo izrādes jēgu rada aktieru talants un pieredze un skatītāju fantāzija un uztvere kas katram var un drīkst būt atšķirīga.
14. Nepārprotami ir tas, ka E. Seņkovs Raiņa varoņus atbrīvojis no tradicionāliem, iepriekš pieņemtiem un daudzos iestudējumos īstenotiem uzskatiem par to, kurš no viņiem ir labs un kurš slikts atzīst teātra kritiķe Silvija Radzobe.
15. Nacionālā teātra izrāde salīdzinājumā ar citiem šīs lugas 21 gadsimta traktējumiem ir pat pārsteidzoši asexuāla, jo primārais stāsts ir vēstījums par divu jaunu cilvēku garīgu tuvināšanos.
16. Lūk ideāls piemērs teātra tēlu iespējamai ambivalencei – nāve uz skatuves ir tik skaista, ka aiz pārsteiguma un sajūsmas iesāpas sirds, tikai vēlāk liekot saprast, ka tā taču bija bojāeja, aiz kuras vairs nebūs nekā...

(Pēc interneta materiāliem)

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi

LATVIEŠU VALODĀ

KODS

												V	L	L

Darba lapa (2. daļa)

Iepazīsties ar norādījumiem!

1. un 2. daļas darba lapās ieraksti kodu, kuru tu saņēmi, ienākot eksāmena telpā!

Katru koda ciparu raksti salasāmi tam norādītajā vietā!

Eksāmenā veicamo uzdevumu skaits, iegūstamo punktu skaits un paredzētais izpildes laiks:

Daļa	Uzdevumu skaits	Punktu skaits	Laiks
1. daļa	2	24	80 min
2. daļa	7	25	
3. daļa	1	34	100 min

Darbu veic ar tumši zilu vai melnu pildspalvu! Ar zīmuli rakstītais netiek vērtēts.

Eksāmena norises laikā eksāmena vadītājs skaidrojumus par uzdevumiem nesniedz.

Pildot eksāmena darbu, ievēro uzdevumu nosacījumus!

Eksāmena 3. daļas darba lapu saņemsi pēc starpbrīža.

Eksāmenā izmantotie teksti pielāgoti atbilstoši eksāmena uzdevumu mērķim.

Raksti salasāmi!

Pie izglītojamajiem un personām, kuras piedalās eksāmena nodrošināšanā, no brīža, kad viņiem ir pieejams eksāmena materiāls, līdz eksāmena norises beigām nedrīkst atrasties ierīces (planšetdators, piezīmjdators, telefons, viedpulkstenis u.c.), kuras nav paredzētas Valsts pārbaudes darbu norises darbību laikos.

2. DAĻA

Izlasi intervijas ar režisoru Alvi Hermani fragmentu un veic 1.–7. uzdevumu!

1. 2018. gada vasarā atlasījāt jauniešus Jaunā Rīgas teātra studijai. Kādi bija pārsteigumi?

Atlases laikā piedzīvoju satricinājumu, ko nebiju gaidījis. Tā kā man nebija sevišķas pieredzes ar šādiem konkursiem, sākumā pa galvu pa kaklu skatījos, kurš no atnākušajiem varētu būt aktieris. Bet diezgan ātri sapratu, ka šim konkursam var būt daudz lielāka jēga, tāpēc pieslēdzos katram cilvēkam – arī tam, par kuru piecās sekundēs sapratu, ka viņš mums nederēs. Iepazinu viņus. Jā, viņi ir citādi. Tik ļoti, ka pat nezinu, kurš no kura mācīsies. Jauniešiem, kam tagad ir deviņpadsmit, divdesmit, profesionālais pilnbrieds būs laikā no 2030. līdz 2050. gadam. Mēs runājam par nākotni, par kuru neko nezina. Par kuru neviens neko nezina. Bet ir skaidrs, ka tā būs pilnīgi cita dzīve un pilnīgi citi cilvēki sēdēs teātra zālē. Līdz ar to nav pārliecības, vai mana gudrība un pieredze viņiem būs vajadzīga. Protams, es nerunāju par amata prasmi, tā jāapgūst.

Interesanti, ka šie jaunieši ir ļoti vispusīgi, nodarbojas ar šķietami nesavienojamām lietām. Un viņi ir neticami pozitīvi, kas ir ārkārtīgi mulsinoši... Mūsu jaunībā bija pieņemts, ka cilvēka dziļums obligāti ir saistīts ar drūmumu un depresivitāti. Šai paaudzei tā nav. Esmu daudz domājis par paaudžu lietām. Mēs bijām dumpinieki – tie, kas trāpījāmies **vēstures zobratos** pārejā no sociālisma uz kapitālismu. Mēs nevienam neuzticējāmies, mums nebija autoritāšu, mēs zinājām, ka visur jāmeklē **zemūdens akmeņi**. Tie, kam tagad ir trīsdesmit gadu, tā sauktā hipsteru paaudze, jau ir pozitīvi, bet viņi ir vairāk pārņemti ar formu, nevis saturu. Viņiem ir ārkārtīgi svarīgi, lai viss būtu stilīgi. Hipsteri ir postmoderna parādība, viņi spēlējas ar stiliem, dara to virtuozī un eleganti, tomēr jāatzīst, ka hipsteru paaudze visā pasaulē nav radījusi neko jaunu un savu.

Savukārt tie, kas nupat sasnieguši divdesmit, ir interneta paaudze jau no dzimšanas, ar savu kodu sistēmu. **Diemžēl interneta kultūrai ir tendence izdeldēt personību.** Cilvēki, kas atšķiras no pārējiem, tiek atsijāti. Globalizācijas blakusefekts neizbēgami ir standartizācija – visi staigā vienādās drēbēs, visi vienādi domā... Bet tieši tas, ar ko katrs cilvēks atšķiras, kļūst aizvien lielāka vērtība.

2. Mēs apjūsmojam jauno paaudzi, bet man šķiet, ka tam, ko jūs saucat par 20. gadsimta pieredzi, patiesībā ir liela vērtība.

Protams, ir. Nevaru noliegt, ka jūtos krietni pārāks par saviem Rietumu kolēģiem, jo man ir bijusi fantastiska iespēja piedalīties lielajā eksperimentā, kad mainījās iekārtas. Biju pietiekami jauns, lai nejostos traumēts, bet vienlaikus pietiekami vecs, lai spētu paņemt to dzīves izjūtu, kuras vairs nekad nebūs. Nevar ne izstāstīt, ne ar pirkstiem parādīt, no kurienes nāk 20. gadsimta smeldze...

3. Varētu domāt, ka par teātri zināt visu. Kāpēc tas jums joprojām ir interesants?

Pirms dažiem gadiem pieķēru sevi domājam, ka ikviena izrāde man ir kā antropoloģisks pētījums, jo katrs cilvēks atspoguļo to, kas viņu veido. Tas ir nenormāli, nenormāli, nenormāli interesanti, daudz interesantāk, nekā lasīt Šerloku Holmsu. Saprast cilvēku un viņa uzvedības cēloņus, saprast, kāpēc viņš ir tāds un kāpēc tā dara, tas ir īstais krimiķis jeb detektīvs.

(Pēc žurnāla „Annas Psihologija” materiāliem)

**CENTRALIZĒTAIS EKSĀMENS LATVIEŠU
VALODĀ 12. KLASEI
2020
SKOLĒNA ATBILŽU LAPA
2. daļa**

KODS

													V	L	L

Norādījumi

Izlasi 2. daļas darba lapā intervijas ar režisoru Alvi Hermani fragmentu un atbilžu lapā veic 1.–7. uzdevumu! Atbilžu lapā norādītie maksimālie punkti par uzdevumu var atšķirties no darba lapā ierakstītajiem. Atbildes raksti tikai tam paredzētajā vietā! Raksti salasāmi!

1. uzdevums (6 punkti) Formulē galveno domu Alvja Hermaņa atbildē uz pirmo jautājumu!

	Galvenā doma
1. rindkopa	
2. rindkopa	
3. rindkopa	

2. uzdevums (3 punkti). Izraksti frazeologismu no atbildes uz pirmo jautājumu un izskaidro tā nozīmi!

3. uzdevums (3 punkti). Izskaidro tekstā lietoto vārdu savienojumu nozīmi!

Vēstures zobratos – _____ _____ _____
Zemūdens akmeņi – _____ _____ _____

4. uzdevums (3 punkti). Komentē A. Hermaņa atziņu „...katrs cilvēks atspoguļo to, kas viņu veido”!
Atbildi raksti pilnā teikumā!

---

5. uzdevums (3 punkti). A. Hermanis atzīst, ka viņam nav pārliecības, vai režisora gudrība un pieredze topošajiem aktieriem ir vajadzīga. **Raksturo šīs problēmas aktualitāti – vai jaunaļiem speciālistiem ir nepieciešama vecāko kolēģu pieredze!**

---

6. uzdevums (4 punkti). Aizpildi tabulā tukšās vietas, izmantojot piedāvāto teikumu!

Saprast cilvēku un viņa uzvedības cēloņus, saprast, kāpēc viņš ir tāds un kāpēc tā dara, tas ir īstais krimiķis jeb detektīvs.

Valodas līdzeklis		Piemērs
Morfoloģiskais		tā
	Ar priedēkli atvasināts vārds	
Leksiskais		krimiķis
Sintaktiskais		.., kāpēc viņš ir tāds un kāpēc tā dara,..

7. uzdevums (3 punkti). Kāpēc, tavuprāt, Alvis Hermanis atkārtojis vārdus: „Tas ir nenormāli, nenormāli, nenormāli interesanti..”? Atbildi raksti pilnā teikumā!

---

3. DAĻA

Uzraksti viedokli par piedāvāto problēmjaudājumu: „Vai tu piekrīti A. Hermaņa domai, ka katra paaudze kultūrā saskata citas vērtības?”

Apjoms – 200–250 vārdi. Atbildei izmanto tikai vienu lappusi!

Argumentācijai izmanto kultūras un/vai literatūras faktus! Maksimālais punktu skaits – 34 punkti.

Uzmetums.

